

ZSENGE TERMÉS

Gasztronómiai hagyományok, étkezési szokások családban, környezetemben

A XXIII. Országos Ifjúsági Honismereti Akadémia
Szigetváron

„A magyar történelemben még igen nagy művelődéstörténeti terület hever kiaknázatlanul, márpedig népünk múltjának teljes és tökéletes megismerése megmunkálásuk nélkül hiányos. Ilyen terület, más egyebek között, a magyarság konyhája, étkezésének elemei, főzési babonái, valamint asztali szokásai. A tudomány ezen rögös területének művelése elméleti célunk: felkutatni és egybegyűjteni a magyarság ősi életéből máig a napi és az úri étkezés módját, tartalmát, köznapi és ünnepi asztali szokásait, nemkülönben a magyar főzés módjait és készségeit, tárgyi emlékeit. [...] Konyhánk, ételeink, akárcsak a zenénk, a nyelvünk, elűtnek a nyugati népekétől, azonban ezzel kapcsolatban megállapíthatjuk azt is, hogy nem a magyarság hátrányára. Mindezt ismerni nemcsak érdekes, hanem hasznos is.” Gundel Károly étteremtulajdonos, gasztroíró gondolatai mentén is szerveződött az idei Országos Ifjúsági Honismereti Akadémia.

Az akadémia résztvevőinek egy csoportja

Az immár hagyományossá vált eseményt a Honismereti Szövetség huszonharmadik alkalommal szervezte meg hazai és határon túli középiskolás diákok részvételével, ezúttal Baranya megyében, Szigetváron. A rendezvény társszervező házigazdája ezúttal a Baranya Megyei Honismereti Egyesület és a Várbaráti Kör voltak, amelyeknek vezetői, tagjai és önkéntesei közreműködtek a program előkészítésében és megvalósításában. A 2018. augusztus 13. és 17. között megszervezett idei akadémia témája: *Gasztronómiai hagyományok, étkezési szokások családban, környezetben* volt. A feldolgozandó témát az elmúlt évben is a diákok foglalták meg, amellyel ebben az évben szeretnének foglalkozni.

A cél ez alkalommal is az volt, hogy a honismeret–helytörténet–kultúrtörténet, a történelem iránt kiemelkedő érdeklődést tanúsító, és abban eredményt elérő diákoknak olyan találkozási lehetőséget biztosítsunk, ahol egyrészt bemutathatják érdeklődési körüket, kutatási eredményeiket, másrészt a hallottak alapján gyarapodnak ismereteik, fejlődik kifejezőképességük. A hagyományoknak megfelelően egy előre megadott témából lehetett felkészülni 15–20 perces, szemléltetéssel alátámasztott korreferátummal. A felkészülés most sem volt kötelező, ennek ellenére szép számban készültek a diákok kiselőadással.

A XXIII. Országos Ifjúsági Honismereti Akadémia helyszínét – jelen esetben Szigetvárt és környékét – úgy választották meg, hogy a feldolgozandó témának legyenek tájjellegű hagyományai, amelyeket a diákok megismerhetnek helyi szakemberek vagy diákok tolmácsolásában. A tanulmányút állomásait is úgy állítottuk össze, hogy a témához kapcsolódó dokumentumok, tárgyi emlékek, hagyományok felmutathatók legyenek. Az ötnapos rendezvényen az akadémia résztvevői előadások, közös főzések és tanulmányutak révén ismerkedhettek meg a magyar étkezési kultúrával és szokásokkal.

Az első napon a Vár Dzsámiban Gál András, a Baranya Honismereti Egyesület elnöke, dr. Vass Péter, Szigetvár Város polgármestere, Varga Zoltán, a Szigetvári Várbaráti Kör elnöke köszöntötte a szép számú hallgatóságot, majd Debreczeni-Droppán Béla, a Honismereti Szövetség elnöke nyitotta meg az eseményt.

A következő napokban Gundel János *A magyar gasztronómia történetéről*, Juhász Katalin *A Magyar paraszti táplálkozásról*, Horváth Sándor *Nemzetiségeink ételei és italairól*, míg Végső István *Néhány gondolat a halasi és a pásztorételekről* címmel tartottak előadásokat. Ezután a diákok is lelkiismeretesen összeállított korreferátumokkal szerepeltek, többek között az alföldi, az aradi, a baranyai, a borsodi, az erdélyi, a gömöri, a hevesi, az őrségi tájak ízeiről vagy éppen a mézeskalács rejtelméről. Az előadott korreferátumok a következők voltak. Bíró Endre–Kecskés László Lóránt: *Aradi tájak, ízek, örömök*; Csáki Apor–Dénes Ivett Xénia–Kovács Petra: *Székelyföld gasztronómiai szokásai*; Csuka Luca–Mikóczy Leila: *A mézeskalács rejtelmei*; Fedor Laura–Juhász Virág–Sidlovics Eszter: *Lakodalmos ételek Borsodban*; Kovács Tímea: *Sváb ételek Szigetvár környékén*; Laczó Júlia: *Haj, Dinom-dánom, őrségi ételek és tálalásuk*; Lőkös Mihály Sándor: *Étkezési szokások, hagyományok a családban*; Oszvald Anna–Oszvald Ignác–Oszvald Natasa: *Ételek a családban*; Piricsi Botond–Piricsi Ferenc: *Gasztronómiai hagyományok Kalotaszegen*; Szabó Fanni: *A bor szerepe a gasztronómiában*; Tóth Gergely: *Baranyai ízek*; Tóth Hanna: *Gömöri ízek*; Tóth Réka–Vratarics Adél: *A palócok ételei*.

A szigetvári várudvaron együtt elkészített ételekre mindenki emlékezni fog. Tanulmányút is indult a Zselicbe. Ennek során többek között ellátogathattak a diákok Nagydobozán a Talpasházba, Szentlászlón a Csehémmúzeumba, Ibfán a Pipamúzeumba. Sasrétről Almamellékre erdei kisvasúttal is utazhattak, így megismerhették a zselici táj szépségeit. Csebényben jó hangulatú táncház és ismerkedés a népi kultúrával (Duffka Adrienn) volt a

program. Ezenfelül lehetőség nyílt még a héten strandolásra a Szigetvári Gyógyfürdőben, illetve bosnyák vacsorán, vagy esti városnézésen is részt lehetett venni. Sőt, egy látványos fegyverbemutatót is megtekinthettek az érdeklődők. A zárónapon minden hazai és határon túli diák elismerő emléklapot kapott.

Közös főzés a szigetvári várudvaron

A résztvevők zömében hazai középiskolás diákok voltak (55 fő), valamint kísérő tanárai, a szervezők, előadók, önkéntesek, a helyi egyesület segítő tagjai és a Honismereti Szövetség képviselői – összesen 93 fő.

Pár hét elteltével egy élménybeszámolóban a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei diákok többek között így emlékeztek vissza a szigetvári akadémiára: *„A hét során rengeteg élményre és tudással gazdagodhattunk, melyet az iskolapadban nem tanulhatunk meg. Ajánljuk mindenki figyelmébe az Ifjúsági Honismereti Akadémiákat és reméljük, hogy jövőre több borsodi diák is részt vesz ezen az eseményen.”*

Az események helyszíneiül a Vár Dzsámi és a Szigetvári Városi Könyvtár mindenben megfelelt a programoknak. Az előkészítő, a szervezőmunkában, majd a tervezett program teljes megvalósításában elsősorban a Baranya Megyei Honismereti Egyesület és a Szigetvári Várbaráti Kör közreműködésére számíthattunk.

A diákok kiválasztásában a megyei egyesületek és határon túli társszerveink voltak segítségünkre. A már megszokott módon, saját programjaik résztvevői közül (táborok, vetélkedők, helytörténeti pályázatok) javasoltak jutalmazásként diákokat eredményes szereplésükért, másrészt kapcsolataik révén gyűjtöttek javaslatokat elsősorban középiskolákból a részvételre. A program nem valósulhatott volna meg a Nemzeti Kulturális Alap támogatása nélkül.

Szokásunktól eltérően, ezúttal lapunk hasábjain, a következőkben nem a diákok előadásait, hanem az általuk gyűjtött és beküldött ételrecepteket közöljük.

Végső István